

V Bibiane, Medzinárodnom dome umenia pre deti v Bratislave sme si mohli od 24. novembra do 20. marca pozrieť výstavu DETI-MÁGIE Bábky a masky Afriky. Výstava, ktorú pripravila Divadelná akadémia v Białystoku v Poľsku zo súkromnej zbierky manželov Gordierovcov z Marseille, predstavila exotické sugestívne bábky, ktoré nesú svoje pôvodné mená v starých afrických jazykoch. Súčasná majiteľka zbierky Oleňka Darkowska-Nidzgorska uvádza, že „jazykové korene popierajú koloniálnu teóriu o údajnom európskom pôvode afrického bábkového divadla“. Tiež novšie vykopávky potvrdzujú, že africká bábka existovala už v prehistorických dobách. „Drevené a hlinené figuríny, ktoré sa našli medzi egyptskými vykopávkami a ktoré nesú jasné stopy starovekých spôsobov animácie (útržky povrázok), majú teda svojich „prvých rodičov“. V 16. storočí nášho letopočtu si Ibn Battuta spomína na význačných básnikov, ktorých stretol u sultána Mali. Títo pevcí recitovali poéziu prestrojení za vtákov. Ich kostýmy pozostávali z masiek vtáčích hláv s červenými zobákmi a širokého tuhého opereného plášťa, ktorý zakrýval celú postavu. Podobní „vtáci“ prežili až do dnešných dní a možno ich vidieť v Malí, kde vystupujú v rámci tradičných bábkových predstavení.“

Ako ďalej pripomína Oleňka Darkowska-Nidzgorska, „v mnohých afrických tradíciách bolo bábkové divadlo pre deti, ženy a neobrezaných mužov tabu. Ak ste také predstavenie uvideli niekde mimo javiska, podstupovali ste riziko neplodnosti, choroby, ba dokonca i smrti. Iba význační zasvätení muži poznali tajomstvá bábok a vedeli, ako sa bábka oživuje, a to im prepožičiavalo takmer absolútnu voľnosť v konaní.“ Súčasné trendy masívne odbúravajú tabu: „V súčasnosti Afrika odhaľuje stále viac a viac zo svojich dávnych tajomstiev. Pre mnohých divadelníkov je tento obrat zdrojom istých obáv. Jeden z nich, herec a vedecký pracovník z Kamerunu, žijúci vo Francúzsku, Meyong Baba Bekate, sa pýta bez obalu: „Prečo by Afričania, ktorí ešte včera všetky tajomstvá svojho umenia a jeho tajomnej a mýtickej povahy žiarlivo strážili, dnes odrazu mali presadzovať sekularizáciu tohto umenia? Je to proces prirodzeného vývoja, alebo jednoducho len oportunitizmus? (...) Výsledkom takej zmätenej sekularizácie bude, že tak iba skôr africké umenie zanikne“ (L’Afrique noire en marionettes, 1988, s. 48–49). Nad takýmto varovaním afrického odborníka sa človek musí hlboko zamyslieť...“